

Θέματα Εφαρμοσμένης Πολιτικής Ανάλυσης

Ενότητα 6 : Εκλογικά Συστήματα.

Θεόδωρος Χατζηπαντελής
Τμήμα Πολιτικών Επιστημών

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Μη Εμπορική Χρήση - Όχι Παράγωγα Έργα 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Εκλογικά Συστήματα

David M. Farrell,
Electoral systems:
A comparative Introduction
Palgrave, 2001.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Εκλογικός νόμος και εκλογικό σύστημα

- Εκλογικός νόμος (νομοθεσία) είναι το σύνολο των κανόνων σχετικά με τις εκλογές.
- Εκλογικό σύστημα είναι υποσύνολο της νομοθεσίας και αναφέρεται στο **πως ψηφίζουν οι πολίτες, τον τύπο ψηφοδέλτιου, τη διαδικασία καταμέτρησης και την κατανομή εδρών.**

Χαρακτηριστικά

- Πολυπλοκότητα.
- Αντιστοίχιση ψήφων-εδρών.
- Αντιπροσωπευτικότητα.

Στοιχεία

- Μέγεθος περιφερειών.
- Δομή ψηφοδελτίου.
- Διαδικασία εκλογής.

Διάκριση

- Πλειοψηφικά.
- Αναλογικά
- Μεικτά.

Πλειοψηφικά

- Σχετική πλειοψηφία (SMP, UK).
- Απόλυτη πλειοψηφία (France).

Σχετική πλειοψηφία

- Μονοεδρικές περιφέρειες.
- Απλό ενιαίο ψηφοδέλτιο.
- Όποιος πάρει περισσότερες ψήφους εκλέγεται.

Εναλλακτικά

- πολυεδρικές περιφέρειες με δυνατότητα τόσων σταυρών όσες και οι έδρες.
- Πολυεδρικές περιφέρειες με λιγότερους σταυρούς (από 1 [SNTV] μέχρι $N-1$, όπου N ο αριθμός εδρών) ή δυνατότητα κατανομής των N σταυρών σε λιγότερους από N υποψήφιους.

Απόλυτη πλειοψηφία 1

- Πλειοψηφικό δύο γύρων.
- Α) δεύτερος γύρος μεταξύ των δύο πρώτων,
- Β) δεύτερος γύρος μεταξύ όσων περνούν ένα όριο (πχ Γαλλία, 12.5%).

Απόλυτη πλειοψηφία 2

- Εναλλακτική ψήφος (ψήφος προτίμησης).
- Ταξινόμηση των υποψηφίων από το 1 μέχρι το k (k ο αριθμός των υποψηφίων).
- Σε κάθε βήμα αποκλείεται ο τελευταίος και οι ψήφοι του μεταφέρονται στους άλλους με βάση τη δεύτερη τους επιλογή.

Αναλογικά 1

- Μεγαλύτερο υπόλοιπο (υπολογισμός εκλογικού μέτρου).
- Hare (ψήφοι/έδρες).
- Droop (ψήφοι/[έδρες+1])+1.
- Imperiali (ψήφοι/[έδρες+2]).

Αναλογικά 2

- Διαδοχικών διαιρέσεων.
- D' Hondt [1, 2, 3, 4, ...],
- Saint-Lague [1.4, 3, 5, 7, ...].

Μέγεθος περιφέρειας και όριο συμμετοχής

- Ύπαρξη ορίου για συμμετοχή στην κατανομή εδρών.
- Ενιαία κατανομή εδρών ή μεταφορά των υπολοίπων [**στο δικό μας νόμο υπάρχει το bonus των 50 εδρών στο πρώτο κόμμα**] σε Β' ή/και Γ' κατανομή.

Τύπος ψηφοδελτίου

- Λίστες (χωρίς δικαίωμα επιλογής υποψηφίων).
- Δικαίωμα επιλογής (είτε για να αλλάξει η σειρά, είτε για να επιλεγούν οι υποψήφιοι). Δύσκολο σε μεγάλες λίστες (πχ 60 στις δημοτικές εκλογές), **έχει επίσης σημασία ο αριθμός σταυρών που μπορεί να σημειώσει ο εκλογέας.**

Μεικτά [Germany]

- 50% των εδρών σε μονοεδρικές, 50% σε λίστες.
- Όριο 5% ή 3 μονοεδρικές για συμμετοχή στην κατανομή εδρών.
- Καθορίζεται ο αριθμός εδρών μετά από αφαίρεση από το σύνολο που δικαιούται για **κάθε κρατίδιο** ένα κόμμα των μονοεδρικών που πήρε στο κρατίδιο [έτσι μπορεί να προκύπτουν όμως επιπλέον έδρες].

Μεικτά συστήματα

- Μία ή δύο ψήφοι;
- Δύο γύροι ή ένας για τις μονοεδρικές;
- Αναλογία μονοεδρικών και υπόλοιπων εδρών
- Κατανομή του συνόλου βάσει των ποσοστών από τις λίστες ή κατανομή των εδρών από τις λίστες βάσει ποσοστών (Ρωσία).

Single Transferable Vote (αναλογικό)

- Πολυεδρικές περιφέρειες.
- Εκλογικό μέτρο [Droop].
- Μεταφορά των αχρησιμοποίητων ψήφων αναλογικά στις δεύτερες επιλογές. **Αν έχει μεταφερθεί δεύτερη επιλογή, η αρχική τρίτη γίνεται δεύτερη** κοκ. Εδώ είναι μια ενδιαφέρουσα διαφορά μεταξύ Αυστραλίας και Ιρλανδίας. Ποια από τα ψηφοδέλτια θα μεταφερθούν;

Η επίδραση του συστήματος

- [Burke (1774)] Ο ρόλος του αντιπροσώπου (delegate εκπρόσωπος ή trustee διαμεσολαβητής);
- [Duverger (1954)] Δικομματισμός ή πολυκομματισμός;
- Σύνθεση του κοινοβουλίου (αντιπροσωπευτικό δείγμα της κοινωνίας;).

Ερωτήματα

- Κυβερνητική σταθερότητα και λογοδοσία.
- Ακραία εθνικιστικά κόμματα.
- Πολυπλοκότητα, σύγχυση των εκλογέων (π.χ. **αλφαβητική ψήφος**) και εκλογική συμπεριφορά.

Μια πρόταση τυπολογίας

- The party effects of electoral systems, G. Sartori (1999), *Israeli Affairs* 6:2, 13-28.
- The classification of electoral systems, A. Blais (1988), *EJPR* 16:99-110.

Καταγραφή χαρακτηριστικών

- **Μεταβλητή A1**
 1. Κλειστό.
 2. Ενδιάμεσο [κλειστή λίστα, σταυροί].
 3. Ανοιχτή λίστα [σταυροί].
 4. Ενδιάμεσο [κλειστή λίστα, σταυροί: και σε διαφορετικά.
 5. Ενιαία λίστα.

Μεταβλητή A2

- Αριθμός σταυρών [επιλογών] σε σχέση με τον αριθμό θέσεων στο κοινοβούλιο.
Σημειώνουμε τη ΔΙΑΜΕΣΟ [αν έχουμε πολλές περιφέρειες].

Μεταβλητή Α3

- Αριθμός σταυρών [επιλογών] σε σχέση με τον αριθμό υποψηφίων στην περιφέρεια. Σημειώνουμε τη ΔΙΑΜΕΣΟ [αν έχουμε πολλές περιφέρειες].

Μεταβλητή A4

1. Nominal (σταυρός).
2. Ordinal (ταξινόμηση)
3. Numerical (αν μπορεί να βάλει περισσότερους σταυρούς στον ίδιο).

Μεταβλητή A5

- Αριθμός περιφερειών στις οποίες γίνεται η κατανομή εδρών. Προσοχή! Όχι πόσες είναι οι εκλογικές περιφέρειες, αλλά σε πόσες γίνεται ξεχωριστή κατανομή εδρών.

Μεταβλητή Α6

- Αριθμός βουλευτών.

Μεταβλητές A7-A9 (1^ο tier)

- A7: αριθμός εδρών.
- A8: μικρότερος αριθμός εδρών.
- A9: μεγαλύτερος αριθμός εδρών.

Κατά σύμβαση ορίζουμε το 1^ο tier να είναι το ιεραρχικά κατώτερο [δηλ. την μικρότερη ή αρχική εκλογική ενότητα].

Μεταβλητές A10-A12 (2^ο tier)

- A10: αριθμός εδρών.
- A11: μικρότερος αριθμός εδρών.
- A12: μεγαλύτερος αριθμός εδρών.

Μεταβλητή Α13

1. Αναλογικό.
2. Μεικτό.
3. Απόλυτη πλειοψηφία.
4. Σχετική πλειοψηφία.

Μεταβλητές A14-A16

- A14: αριθμός εδρών με σχετική πλειοψηφία.
- A15: αριθμός εδρών με απόλυτη πλειοψηφία.
- A16: αριθμός εδρών με αναλογική.

Μεταβλητή A17

- Αριθμός tier.

Μεταβλητές A18-A19

- A18: έδρες που κατανέμονται στο 1^ο tier.
- A19: εκλογικό σύστημα 1^ο tier [1 Αναλογική, 2 Μεικτό, 3 Απόλυτη Πλειοψηφία, 4 Σχετική Πλειοψηφία].

Μεταβλητές A20-A21

- A20: έδρες που κατανέμονται στο 2^ο tier.
- A21: εκλογικό σύστημα 2^ο tier [1 Αναλογική, 2 Μεικτό, 3 Απόλυτη Πλειοψηφία, 4 Σχετική Πλειοψηφία].

Μεταβλητή A22

- Όριο εισαγωγής (threshold).

Μεταβλητή A23

- Ύπαρξη εκλογικού μέτρου [1 ΝΑΙ, 2 ΌΧΙ].

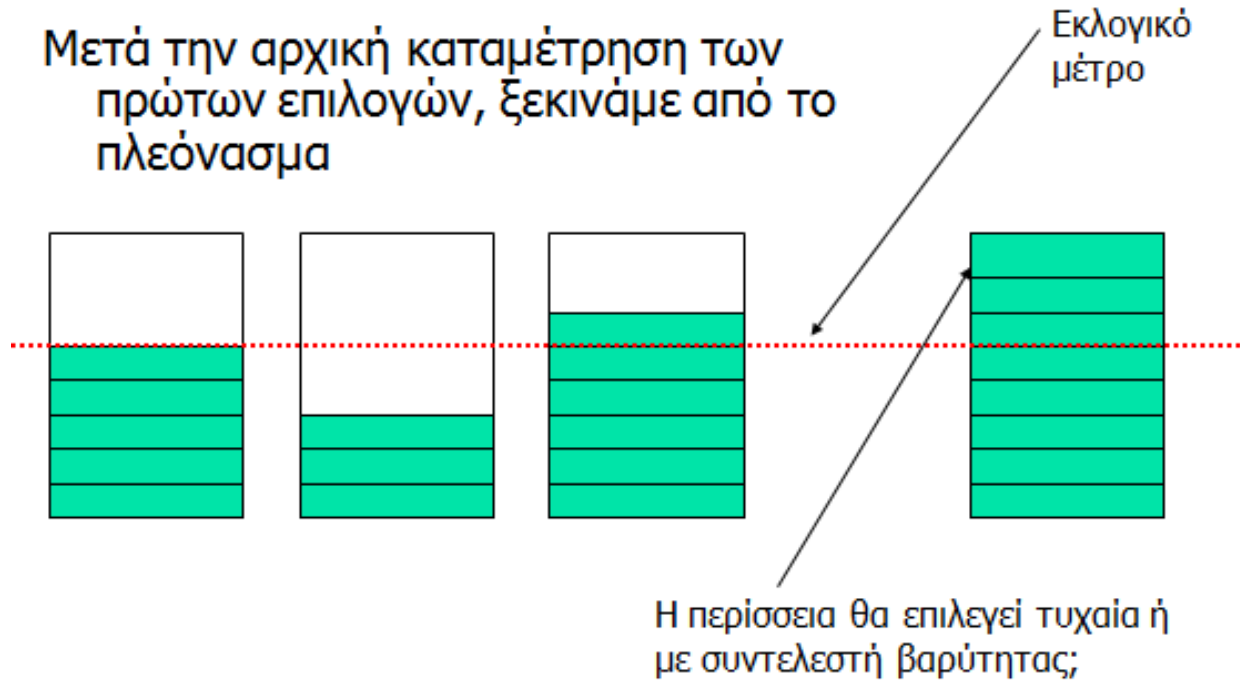
STV

- <http://www.openstv.org/>.
- Στο STV προκύπτει το ερώτημα πως θα γίνει η μεταφορά του πλεονάσματος ψήφων: υπάρχουν δύο ακραίες εκδοχές.
- **Επιλέγω ποια ψηφοδέλτια θα μεταφερθούν από το πλεόνασμα τυχαία, ορίζω συντελεστή βαρύτητας για κάθε ψηφοδέλτιο και μεταφέρω το σύνολο των ψηφοδελτίων.**

STV σχηματικά

Σχήμα 1: STV

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων

- Το Έργο αυτό κάνει χρήση των ακόλουθων έργων:
- Εικόνες/Σχήματα/Διαγράμματα/Φωτογραφίες
- Σχήμα 1: STV, σχηματικά.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεόδωρος Χατζηπαντελής. «Θέματα Εφαρμοσμένης Πολιτικής Ανάλυσης. Εκλογικά Συστήματα». Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: <http://eclass.auth.gr/courses/OCRS317/>.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Μη Εμπορική Χρήση - Όχι Παράγωγα Έργα 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

Τέλος ενότητας

Επεξεργασία: Σωτήρογλου Μαρίνα
Θεσσαλονίκη, Χειμερινό Εξάμηνο 2014-2015

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

